

azonos marad a régi hitelező részben megmaradt jelzálogjogának rangsorával, holott ha a harmadik személy közvetlenül szerezte volna a részben törölt jelzálogjog rangsorában jelzálogjogát, azt az eddigi hitelezőnek fennmaradt jelzálogjoga rangsorban megelőzte volna. A telegekönyvi áttekinthetőség feltétlenül megkívánja, hogy részbeni törlés esetén az új hitelező és a régi hitelező javára alapított új jelzálogjog rangsora egyenlő elbírálás alá essék.

Dr. Kohner Arthur.

Az új kényszeregyességi rendelet.

(Folytatás és vége.)*

Osztatlan örömmel fogadjuk a rendelet azon intézkedéseit, amelyek az adósok visszaéléseinek megakadályozására vannak hivatva. Megnehezítették mindenkéül az eljárás megindítását azok, akik eddig a kényszeregyesség intézményével visszaéltek, pl. akik előzőleg már voltak kényszeregyességben és az ott vállalt kötelezettségüket nem teljesítették, vagy pedig az előző kényszeregyesség különféle okoknál fogva létre sem jött, vagy akik mint szökevények távol vannak, akik csalárd vagy vétkes bukás, vagy ezen deliktumokhoz hasonló tényállás miatt bizonyos időn belül elítéltek, vád alá helyezettek, vagy főtárgyalásra közvetlenül idéztettek, el vannak zárva a kényszeregyesség jogkedvezményétől. Megszűnik annak a lehetősége is, hogy egy közkereseti társaság kényszeregyességet kérvén maga ellen, a létrejött egyesség liberálja a korlátlanul felelős tagokat saját személyükben is a quótát meghaladó kötelezettségeik alól anélkül, hogy ők saját személyükkel és vagyonukkal a kényszeregyességi eljárásban részt vettek volna.

Megszűnik a lehetősége annak, hogy az adós rokonai viszonyban nem álló közeli hozzátartozók, igazgatósági, felügyelő-bizottsági tagok, jogi képviselők bejelentett követeléseikkel majorizálhassák a tulajdonképeni hitelezőket. Ezek szavazati jogát cassálja a rendelet.

Visszaélések megakadályozását van hivatva az is, hogy a tőke szerinti szavazás mellett bevezeti a rendelet a fejszám szerinti szavazást is, amennyiben az egyeségi ajánlat akkor van elfogadva, ha a hitelezők tőke-

*) Lásd az előző közleményeket a Polgári Jog folyó évf. 4—5. és 6. számaiban.

többségének $\frac{2}{3}$ -a és egyszerű fejtöbbsége megszavazza azt. Megjegyzendő, hogy ez a szabály csak a bírói kényszerügyességi eljárásra áll, a magánügyességiben az említett 75% töketöbbség mellett fejtöbbségre nincsen szükség.

A vélelmezett szavazatok rendszerén is igen helyesen változtat a rendelet: eddig az a hitelező, aki nem szavazott, az ajánlat ellen szavazónak tekintetik. Most elsősorban írásban is lehet szavazni, ami ha nem is tökéletes módja a szavazásnak, azonban mindenestre jobban kifejezi a hitelezői akaratot, mint az előbbi vélelem. Ma a nemszavazók vélelme pedig akként változik meg, hogy az a hitelező, aki elmegy a tárgyalásra és nem szavaz, elfogadónak, aki pedig el sem megy a tárgyalásra, elutasítónak vélelmeztetik.

A cogens megtagadási okokat a R. eggyel kibővítette; azzal t. i., hogy az adós megállapított csalárdsága is kényszerítő ok a megtagadásra. Vítán felül áll, hogy lehetetlen állapot volt eddig az, hogy a bíró oly egyeséget is jóváhagyhatott, amelyben az adós csalárdsága meg volt állapítva.

Amennyire helyes ez az intézkedés, ép annyi skrupulussal fogadhatjuk azt, hogy a fakultatív megtagadási okok számát is szaporította a R. A közérdek kimerül a cogens-tiltó okok felállításában; ok nélküli sérelme a hitelezői autonómiának az, hogy kényszerítő ok nélkül tagadja meg a bíró a jóváhagyást a hitelezők elfogadta egyességtől. A bíró védje meg a kényszerítő morális szempontokat, ügyeljen az eljárás szabályosságára, akadályozza meg a rosszhiszemű adós betolakodását a k. e. területére, de ne legyen pápább a pápánál és ne keveselje azt az egyeséget, amit a hitelezők elfogadtak.

A most kifejtett gondolatnak csak igen szerény szánybontogatása jelentkezik a R. 83. § utolsó bek.-ben, amely kimondja, hogy nem lehet a jóváhagyást megtagadni akkor, ha minden szavazatra jogosult hitelező azt elfogadta és az egyesség minimális 75%-os kvóta 8 hónapi megfizetését igéri!

A R.-nek egy igen lényeges anyagi rendelkezésével kell még röviden foglalkoznom: a visszaható hatály kérdésével. Méltóztatnak tudni, hogy a ma még hatályban levő R. 19. §. pontja a végrehajtás útján vagy egyébként az adós beleegyezése nélkül szerzett külön kielégítési jogok hatályát felfüggesztette, amennyiben azok két hónapnál nem voltak régiebbek. Ez egy sokat vitatott tétel volt, mert nyilvánvalóan igazságtalan, hogy azt ne érintse a kvóta, aki az adós kegyelméből kapta a zálog-

jogot, azt ellenben igen, aki legális birói uton szerezte azt. Ezzel szemben áll viszont az a megfontolás, hogy a hiteletet rendkívül sujtaná az, ha nem volna mód arra, hogy az adós dologi biztosítékokkal garantálja hitelezőinek minden esetre a teljesítést, akkorra is, ha fizetés-képtelen lesz. A lombardzálogkölcsonök megszűnnének és a krízis nőne, ha az ingó, de talán még menthető adós nem tudná a dologi biztosítékok noli me tangeréjét garantálni. Az igazságügyminisztérium kitüntető bizalmánál fogva módomban volt a rendelet előkészítése alkalmával előterjesztéseimet illetékes helyen megtenni s innét tudom, hogy a R. tudós előkészítői foglalkoztak a probléma megoldásával. Sajnos, hogy még sem történt meg és maradt a régi állapot. Az én szerény nézetem szerint azt kellett volna kimondani, hogy a kritikus időben önként adott külön kielégítési jogok is megszűnnek mindazon esetekben, ha csőd esetén megtámadhatók volnának. Ennél messzebb nem lehet menni, mert hitelező nem lehet rosszabb helyzetben k. e.-ben, mint csődben. Viszont félni sem kellene e rendelkezés káros következményeitől, mert az ilyen külön kielégítések fennforgása amugy is jóváhagyás-megtagadási. tehát a csődök és így ha a külön kielégített hitelezők nem engednek, az adós amugy is csődbe kerül. Ez azonban elkerülhető volna, ha e különjogok amugy is megsemmisülnének a k. e. eljárásban.

Van azonban egy novum a R.-ben e téren; t. i. különböztet a R. a kielégítési és biztosítási végrehajtás útján szerzett különkielégítési jogok hatálya közt; előbbiek mindenkép különkielégítési jognak minősülnek, utóbbiak csak akkor, ha az alapjukat képező követelés fennálltát a hitelező még az eljárás folyama alatt végrehajtható közokirattal igazolja. E rendelkezés célja az, hogy ne vonassék el a többi hitelező elől egy olyan vagyon, amelyről utólag kiderül, hogy egy jogtalan, meg nem ítélt követelés fedezésére szolgál.

Ez az intézkedés azonban mégis aggályos.

Elsősorban dogmatikai szempontból. A Vht. 230. §-a értelmében ugyanis a biztosítási és kielégítési végrehajtás zálogjogi hatálya azonos; az érintett rendelkezés ezt a szabályt megváltoztatja. De aggályos gyakorlati szempontból is; méltóztassék csak a váltóhitelekre gondolni, amelyeket épen azért, mert a hitelező rossz gazdasági viszonyok közt is bírja nyújtani, mert tudja, hogy a lejárat után 3 nap alatt vagy fizet az adós, vagy pedig oly különkielégítési jog szerzhető ellene, amely megvédi minden körülmények között a hitelezőt. Így volt ez eddig. Most azonban a biztosítási végrehajtás útján szer-

zett jog csak akkor marad meg a k. e. eljárásban is, ha annak tartama alatt a hitelező legalább is két egybehangzó ítéletet kap a váltóadás ellen. Ennek igen súlyos következményei lehetnek!

De ellenkezik egész jogrendszerünk jellegével is az, hogy a hitelező jogszerzésére nézve relevans időpont ne a hitelező hatalmi körébe eső ténykedés megindításától (pl. a keresetindítástól, végrehajtás foganatosításától), függjön, hanem egy olyan időponttól, amely kívül esik az ő hatalmi körén, t. i. a jogerős bírói döntés időpontjától. Emellett tehát elfordulhat az, hogy két egyidőben szerzett biztosítási végrehajtás körül zálogjogilag hatályos marad az egyik, t. i. az, amelyben a bíróság jogerősen ítélte meg a k. e.-i eljárás tartama alatt, a másik pedig ennek hiányában hatálytalan lesz.

Végül bátor vagyok az új rendeletnek ügyvédi szempontból való relevanciáit néhány vonásban megismertetni. Kimondatott, hogy a kérvény benyújtásához kötelező az ügyvédi képviselő. A vagyonfelügyelői kirendelésekre vonatkozó intézkedések nagyjából változatlanul maradtak; vagyonfelügyelőt kinevez a bíróság még a magánegyhességi eljárásra is. A díjazásról már voltam bátor szólni.

Egy terület van, ahol lehetővé van téve hatályos eljárás lefolytatása vagyonfelügyelő kinevezése nélkül is, ez a P. K. előtt folyó magánegyhességi eljárás. Ha azonban ebből bírói eljárás lesz, akkor nem kell okvetlenül a P. K.-t kinevezni vagyonfelügyelőnek úgy mint a pénzügyintézeteknél, csak akkor, ha vállalja; ha ellenben nem vállalja ezt, akkor nem is javasolhatja más vagyonfelügyelő kinevezését, hanem a rendes szabályok nyerne alkalmazást.

A vagyonfelügyelői költségek biztosítása is intenzívebbé lett a rendeletben; még pedig két irányban; először is kimondatott az, hogy ha az eljárás befejezését követő hat hónapon belül csőd következik be, akkor a vagyonfelügyelő költségei tömegköltségek. Ez lényeges kedvezmény, mert ez az idő eddig 15 nap volt. Továbbá kimondatott, hogy nem kérhet újabb kényszeregyhességet az az adós, aki az előző eljárás költségeit még meg nem fizette.

Egy bizonyos hátrányos intézkedés is foglaltatik ügyvédi szempontból a rendeletben és ez az, hogy az adóst bizonyos időn belül képviselt ügyvédnek nincs szavazati joga az eljárásban. Kétségtelen ugyan, hogy előfordulhatnak visszaélések azáltal, hogy az adós képviselői nagy követeléseket jelentenek be és majori-

zálják a többi hitelezőt, mégis ez a rendelkezés igen súlyosan érinti az ügyvédet ma, amikor köztudomású, hogy az adósok az ügyvédek is milyen pontatlanul fizetik; az t. i. világos, hogy kisebb befolyása van a nemszavazó, mint a szavazó hitelezőnek. Az ellentétes jogos érdekek kiegyenlítésére én azt a javaslatot voltam bátor a rendelet előkészítése során tenni, hogy adassék meg az adós képviselőjének is a szavazati jog ott és akkor, ahol a visszaélés ki van zárva, pl. ha az ügyvéd követelése ítélettel, vagy az Ét. 18. §. alapján már meg van állapítva. Ez a rendelkezés azonban nem került bele a rendeletbe.

Csak rövid vonásokban volt módomban az új rendeletet ismertetni; a nem érintett részokről és általában csak annyit mondhatok el, hogy a rendelet egy teljesen átdolgozott, magas magánjogi koncepciójú, a kényszeregyességi eljárás jogi és közgazdasági értelmét nemcsak homlokán viselő, hanem egész tartalmában megvalósítani törekvő modern jogi alkotás; nem a rendelet jogi konstrukcióján fog mulni bizonyára az, ha a hozzáfűzött remények nem fognak mindenben bevalni. A jog a közgazdasági szabályoknak csak megfogalmazója és külső szabályozója; adja Isten, hogy e gazdasági viszonyok változzanak mihamarabb, úgy hogy ezek szabályozásának előterében ne a kényszeregyességi jog álljon.

Dr. Cs. Sommer József.

SZEMLE.

Jogalkotás.

Oroszország mai részvénytársasági joga.

(Befejező rész. *)

A részvénytársaság szükséges szervei: a közgyűlés, az igazgatóság és a számvizsgáló bizottság.

A közgyűlés rendes és rendkívüli. A rendes közgyűlést az igazgatóság hívja össze legalább egyszer évente. A rendkívüli közgyűlést is az igazgatóság hívja össze, amikor jönnek látja, vagy pedig a számvizsgáló-bizottság, vagy az alaptőke egyhuszad részét képviselő részvényesek kérelmére. Ha az igazgatóság az alaptőke megfelelő hányadát képviselő részvényesek kérelmének nem tenne eleget, az összehívást kérő mindegyik részvényest megilleti

*) Lásd az előző közleményt a P. J. folyó évi 6. számában.